

STANISŁAW STASZIC



200. rocznica śmierci
działacza
oświeceniowego



Stanisław Wawrzyniec Staszic urodził się ok. 6 listopada 1755 w Pile, zmarł 20 stycznia 1826 w Warszawie. Polski działacz oświeceniowy, pionier spółdzielczości, pisarz polityczny i publicysta, filozof i tłumacz, wolnomularz, przyrodnik: geograf i geolog; ksiądz katolicki (przez niemal 20 ostatnich lat życia Staszic nie pełnił posługi duszpasterskiej i nie nosił sutanny). Członek Izby Edukacyjnej Księstwa Warszawskiego w 1808 roku, minister stanu Księstwa Warszawskiego od 1809 roku, radca stanu Księstwa Warszawskiego od 1810 roku, zastępca ministra oświaty Królestwa Polskiego w latach 1818–1824, minister stanu Królestwa Polskiego od 1824 roku. Urodzony w rodzinie mieszczańskiej (jego ojciec Wawrzyniec i dziadek byli burmistrzami Piły). Uczęszczał do Kolegium jezuitów w Poznaniu. Po ukończeniu seminarium duchownego w Poznaniu uzyskał święcenia (przełom 1778/1779) i w roku 1779 został duchownym. W 1781 r. otrzymał posadę wychowawcy synów byłego kanclerza Andrzeja Zamoyskiego. Rok później (1782) otrzymał doktorat obojga praw Akademii Zamojskiej i tamtejszą katedrę języka francuskiego (do roku 1784). W pierwszych latach Sejmu Czteroletniego przebywał w Warszawie. Staszic był jednym z czołowych reformatorów i uczonych polskiego oświecenia. Filozof, głoszący monistyczną koncepcję rozwoju świata. Działał na rzecz poprawy położenia chłopów. Zwolennik gruntownych reform systemowych w I Rzeczypospolitej, w okresie Sejmu Wielkiego wspierał piórem zmiany przeprowadzane przez parlament.

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanisław Staszic](https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanisław_Staszic)

STANISŁAW STASZIC W ZBIORACH PUBLICZNEJ BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ RODN „WOM” W CZĘSTOCHOWIE

Książki:

- Materiały do działalności pedagogicznej Stanisława Staszica / oprac. i wstępem opatrzył Tadeusz Nowacki. - Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1957.
- O nauce, jej znaczeniu i organizacji : wybór pism / Stanisław Staszic ; oprac. Bogdan Suchodolski. - Warszawa : Państwowe Wydaw. Naukowe, 1952.
- Pisma filozoficzne i społeczne. T. 1 / Stanisław Staszic ; oprac. i wstępem poprzedził Bogdan Suchodolski. - Warszawa : Państwowe Wydaw. Naukowe, 1954.
- Pisma filozoficzne i społeczne. T. 2 / Stanisław Staszic ; oprac. i wstępem poprzedził Bogdan Suchodolski. - Warszawa : Państwowe Wydaw. Naukowe, 1954.
- Poglądy pedagogiczne Stanisława Staszica / Ludwik Bandura. - Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1956.
- Przestrogi dla Polski / Stanisław Staszic ; oprac. Stefan Czarnowski. - Wyd. 3. - Wrocław [etc.] : Zakł. Nar. im. Ossolińskich. Wydaw., cop. 2008.
- Stanisław Staszic (1755-1826) / Witold Molik. - Wyd. 2. - Poznań : Krajowa Agencja Wydaw., 1980.
- Stanisław Staszic / Barbara Szacka. - Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1966.
- Stanisław Staszic : jego życie i czyny : z portretami i rysunkami / Stanisława Ambroziewiczowa. - Warszawa : Księgarnia Polska, 1910.
- Stanisław Staszic : portret mieszczanina / Barbara Szacka. - Warszawa : Wiedza Powszechna, 1962.
- Szkice o ideologii polskiego oświecenia : Kołłątaj i Staszic / Celina Bobińska. - Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1952.
- Szlakiem Stanisława Staszica / Jan Wysokiński. - Warszawa : Wydaw. PTTK "Kraj", 1988.
- Uwagi nad życiem Jana Zamoyskiego / Stanisław Staszic ; wyd. kryt. przygot. i wstępem zaopatrzył Stefan Czarnowski. - Kraków : Krakowska Spółka Wydawnicza, 1926.

Artykuły:

- Czytając Staszica... / Irena Szybiak // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2006, nr 2, s. 11-18
- Nagrywamy słuchowisko radiowe / Maria Monika Klein // Edukacja Medialna. - 2000, nr 3, s. 57
- O Stanisławie Staszicu w "Tygodniku Ilustrowanym" / Janina Kamińska // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2006, nr 2, s. 119-131
- Obraz rodziny w pismach Stanisława Staszica / Katarzyna Kabacińska // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2006, nr 2, s. 65-74
- Obraz Stanisława Staszica w czasopiśmie z lat 1995-2004 / Katarzyna Buczek // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2006, nr 2, s. 133-140
- Publicystyka Stanisława Staszica w klasie I zasadniczej szkoły zawodowej / Angelina Rutkowska // Język Polski w Szkole Średniej. - 1990/1991, nr 3, s. 106-110
- Równość, wolność i pokój. Cz. 1 / Mieczysław Kozłowski // Remedium. - 2012, nr 2, s. 32
- Równość, wolność i pokój. Cz. 2 / Mieczysław Kozłowski // Remedium. - 2012, nr 3, s. 32
- Stanisław Staszic i jego idee edukacyjne w podręcznikach i wydawnictwach pomocniczych wykorzystywanych w nauczaniu historii wychowania / Władysław Szulakiewicz // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2006, nr 2, s. 19-29
- Stanisław Staszic po 180 latach w myśli pedagogicznej / Mirosława Michałek // Ruch Pedagogiczny. - 2007, nr 5/6, s. 99-102
- Stanisław Staszic w badaniach regionalnych / Jerzy Szczepański // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2006, nr 2, s. 105-110
- Stanisław Staszic w programach i podręcznikach do nauczania historii w szkołach podstawowych w Polsce w okresie przed i po II wojnie światowej / Zbigniew Osiński // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2006, nr 2, s. 31-44
- Tekst jako rezultat działalności językowej : pożytki z retoryki / Wiesława Żuchowska // Nowa Poliszczyna. - 2001, nr 3, s. 26-37
- Typy publikacji o ks. Stanisławie Staszicu i jego działalności / Piotr Paweł Gach // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2006, nr 2, s. 111-117
- W kręgu recepcji myśli społecznej i pedagogicznej Stanisława Staszica (1755-1826) / Kazimierz Szmyd // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2006, nr 2, s. 45-63

NETOGRAFIA. MATERIAŁY EDUKACYJNE – STANISŁAW STASZIC

- [Stanisław Staszic - autor broszury, która wywarła wpływ na powstanie Konstytucji 3 maja](#). Polskie Radio cykl: Na historycznej wokandzie [online]. [dostęp 20.01.2026]
- [Stanisław Staszic \(1755-1826\)](#). Dzieje.pl Portal historyczny [online]. [dostęp 20.01.2026]
- [Stanisław Staszic. Dlaczego warto pamiętać o tym wybitnym Polaku?](#) Polskie Radio Program Eureka [online]. [dostęp 20.01.2026]
- [Stanisław Staszic. Patron AGH : uczony, filozof, przyrodnik, działacz i pisarz polityczny, ksiądz](#). Historia AGH [online]. [dostęp 20.01.2026]
- [Stanisław Staszic](#). Muzeum Stanisława Staszica w Pile [online]. [dostęp 5.02.2026]
- [Stanisław Staszic](#). Zintegrowana Platforma Edukacyjna [online]. [dostęp 5.02.2026]
- [Stanisław Staszic 1755 – 1826](#) [prezentacja]. Małgorzata Nikiel [online]. [dostęp 5.02.2026]
- [Stanisław Staszic : katalog materiałów](#). Zintegrowana Platforma Edukacyjna [online]. [dostęp 5.02.2026]
- [Stanisław Staszic - Patron Roku 2026](#). Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu [online]. [dostęp 5.02.2026]
- [Stanisław Staszic : 250 rocznica urodzin patrona Piły](#) (materiały dla nauczycieli i uczniów). Krystyna Szyszko Barbara Moskal [online]. [dostęp 5.02.2026]